

При поддержке:

Одесский национальный морской университет
Московский государственный университет путей сообщения (МИИТ)
Украинская государственная академия железнодорожного транспорта
Научно-исследовательский проектно-конструкторский институт морского флота
Институт морехозяйства и предпринимательства
Луганский государственный медицинский университет
Харьковская медицинская академия последипломного образования
Бельцкий Государственный Университет «Алеку Руссо»
Институт водных проблем и мелиорации Национальной академии аграрных наук

Входит в международную наукометрическую базу
РИНЦ SCIENCE INDEX

Международное периодическое научное издание

International periodic scientific journal

SW **Научные труды**
Scientific papers
o r l d

Выпуск №2 (39), 2015

Issue №2 (39), 2015

Том 19

*Искусствоведение, архитектура и строительство,
История,
Туризм и рекреация*

Иваново
«Научный мир»
2015

УДК 08
ББК 94
Н 347

Главный редактор: *Маркова Александра Дмитриевна*

Председатель Редакционного совета: *Шибает Александр Григорьевич*, доктор технических наук, профессор, Академик

Научный секретарь Редакционного совета: *Куприенко Сергей Васильевич*, кандидат технических наук

Редакционный совет:

Аверченков Владимир Иванович, доктор технических наук, профессор, Россия

Антонов Валерий Николаевич, доктор технических наук, профессор, Академик, Украина

Быков Юрий Александрович, доктор технических наук, профессор, Россия

Гончарук Сергей Миронович, доктор технических наук, профессор, Академик, Россия

Захаров Олег Владимирович, доктор технических наук, профессор, Россия

Капитанов Василий Павлович, доктор технических наук, профессор, Украина

Калайда Владимир Тимофеевич, доктор технических наук, профессор, Академик, Россия

Коваленко Петр Иванович, доктор технических наук, профессор, Академик, Украина

Копей Богдан Владимирович, доктор технических наук, профессор, Украина

Косенко Надежда Федоровна, доктор технических наук, доцент, Россия

Круглов Валерий Михайлович, доктор технических наук, профессор, Академик, Россия

Кудерин Марат Крыкбаевич, доктор технических наук, профессор, Казахстан

Ломотько Денис Викторович, доктор технических наук, профессор, Академик, Украина

Лебедев Анатолий Тимофеевич, доктор технических наук, профессор, Россия

Макарова Ирина Викторовна, доктор технических наук, профессор, Россия

Морозова Татьяна Юрьевна, доктор технических наук, профессор, Россия

Рокочинский Анатолий Николаевич, доктор технических наук, профессор, Украина

Ромашенко Михаил Иванович, доктор технических наук, профессор, Академик, Украина

Павленко Анатолий Михайлович, доктор технических наук, профессор, Украина

Пачурин Герман Васильевич, доктор технических наук, профессор, Академик, Россия

Першин Владимир Федорович, доктор технических наук, профессор, Россия

Пиганов Михаил Николаевич, доктор технических наук, профессор, Россия

Поляков Андрей Павлович, доктор технических наук, профессор, Академик, Украина

Попов Виктор Сергеевич, доктор технических наук, профессор, Россия

Семенцов Георгий Никифорович, доктор технических наук, профессор, Академик, Украина

Сухенко Юрий Григорьевич, доктор технических наук, профессор, Украина

Устенко Сергей Анатольевич, доктор технических наук, доцент, Украина

Хабибуллин Рифат Габдулхакович, доктор технических наук, профессор, Россия

Червонный Иван Федорович, доктор технических наук, профессор, Академик, Украина

Шайко-Шайковский Александр Геннадьевич, доктор технических наук, профессор, Академик, Украина

Щербань Игорь Васильевич, доктор технических наук, доцент, Россия

Кириллова Елена Викторовна, кандидат технических наук, доцент, Украина

Кантарович Ю.Л., кандидат искусствоведения, Украина

Кокебаева Гульжаухар Какеновна, доктор исторических наук, профессор, Казахстан

Отенова Гульфира Елубаевна, доктор исторических наук, профессор, Казахстан

Тригуб Петр Никитович, доктор исторических наук, профессор, Украина

Н 347 Научные труды SWorld. – Выпуск 2(39). Том 19. – Иваново: Научный мир, 2015 – 88 с.

Журнал предназначается для научных работников, аспирантов, студентов старших курсов, преподавателей, предпринимателей. Выходит 4 раза в год.

The journal is intended for researchers, graduate students, senior students, teachers and entrepreneurs. Published quarterly.

**УДК 08
ББК 94**

© Коллектив авторов, 2015

ЦИТ: 215-267

УДК 008 (477): 316.346.2-055.1/2

Копилова Н.О.

**«ЧОЛОВІЧЕ» ТА «ЖІНОЧЕ» У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ:
СПРОБИ ПОДОЛАННЯ ДИХОТОМІЇ***Одесский национальный политехнический университет,
Одесса, Проспект Шевченко, 1*

Kopylova N.O.

**«MALE» AND «FEMALE» IN TODAY'S UKRAINIAN CULTURE:
ATTEMPTS TO OVERCOME THE DICHOTOMY***Odessa National Polytechnic University,
Odessa, Shevchenko 1 65044*

Аннотація. Стаття розглядає способи подолання культурної дихотомії чоловіче/жіноче у сучасній українській культурі. Така бінарна опозиція лежить в основі світосприйняття та життєдіяльності усього людства на протязі його існування. Поступова деконструкція традиційної бінарної гендерної схеми призводить до перегляду гендерних стереотипів та розширенню спектру гендерних ролей (переважно жіночих) та гендерних репрезентацій. Для наведення відповідних прикладів у статті пропонуються такі сфери української культури як політика, мода, мистецтво тощо.

Ключові слова: дихотомія чоловіче/жіноче, українська культура, гендерні аспекти культури, маскуліність, фемінність, гендерна роль, гендерна рівність.

Abstract. The article examines the ways of overcoming cultural dichotomy masculine/feminine in today's Ukrainian culture. This binary opposition is the basis of perception of the world and the life activity of all mankind all over the period of its existence. A gradual deconstruction of the traditional binary gender scheme leads to a revision of gender stereotypes and broadening of the range of gender roles (predominantly female) and gender representations. This article gives some examples in politics, fashion, art and other spheres of Ukrainian culture.

Key words: dichotomy of male/female, Ukrainian culture, gender aspects of culture, masculinity, femininity, gender role, gender equality.

Вступ. Впродовж історії людства, починаючи з архаїчних культур, бінарна гендерна ідентифікація лежить в основі життєдіяльності суспільства і підтримується культурною традицією. Через призму цієї парадигми сприймається реальність у всьому своєму різноманітті: «...міфологічні, релігійні, філософські конструкції, створені людством протягом цього часу, несуть відбиток цієї моделі статевої диференціації й розрізнення гендерних статусів, яка заснована на визнанні наявності чоловічого та жіночого начал...» [10; с.158]. Протягом багатьох років людство у тих чи інших формах прагне хоча б часткового подолання цієї дихотомії, зближенню крайніх полюсів. В архаїчних культурах це виражено у вірі у певні вищі сили, богів, надзвичайною властивістю яких є їхня андрогінність (від грецьк. andros – «чоловік» та gynaі – «жінка») – здатність поєднувати у собі чоловіче та жіноче начало. Сюди ж можна віднести постать шамана, яка являє собою дещо надзвичайне та

виняткове по відношенню до інших членів первісної общини. Пізніше в історії світової культури спроби подолання дихотомії чоловіче/жіноче переходять у площину гендерних відносин в суспільстві, приймають різні форми, де полюси цієї бінарної опозиції то наближуються один до одного, то віддаляються. Особливо це актуально сьогодні, коли кожного дня ми чуємо такі слова як «гендерна рівність», «рівноправність статей», «толерантність», «фемінізм».

Американська дослідниця Д. Скотт відмічає, що поняття «гендер» має «...першорядне значення при описі відносин влади...» [3], і з цим важко не погодитись. Адже полюси гендерного бінарну в історії світової культури та у людській свідомості ніколи не були рівнозначними. Відома французька письменниця та філософ С. де Бовуар ще у першій половині ХХ ст. відмічає, що жінки багато років залишалися здебільшого «у тіні» історії людства. Проте слід зазначити, що в українській культурі жінка та жіноче начало завжди відігравали помітну роль.

Огляд літератури. У теоретичному дискурсі сучасної України, починаючи із 90-х років ХХ ст., поступово зростає інтерес до гендерної проблематики культури. Проблемами гендерної рівності та подолання гендерної дихотомії чоловіче/жіноче у її негативних формах займаються такі дослідники як О.Кісь, Т.Марценюк, О.Цокур, Н.Байдюк та інші. Інтерес представляють роботи С.Ушакіна, І.Чикалової, О.Мезенцевої, С.Полєніної, О.Іванової, які розглядають проблеми гендеру і влади, гендерну проблематику у сфері економіки, права, психології тощо. Взагалі слід зазначити, що українські гендерні дослідження зміщені у бік фемінізму, тоді як сфера «чоловічих» та квір-досліджень залишається досить неопрацьованою.

Основний текст. В історії європейської культури, починаючи з християнської ери, бінарна опозиція чоловіче/жіноче займає стійку позицію в офіційному християнському дискурсі. Відповідна культурна парадигма, яка успадкувала властиву ще іудаїзму безкомпромісність у регуляції сексуальної поведінки людини, її гендерної ідентифікації, визнає лише два легітимних типи ідентичності – фемінний і маскулінний. На протязі багатьох століть характеристики, закріплені за культурними зразками мужності та жіночності, майже не піддаються сумніву. Їхнє змішування чи неоднозначність маркуються як негативні: засуджуються церквою, владними структурами, власне суспільством тощо. Приклади можна знайти ще у тексті Старого Заповіту: «...На жінці не повинно бути чоловічого одягу, і чоловік не повинен одягатися в жіноче плаття, бо мерзенний перед Господом Богом... всяк, хто робить се...» [2]. Система гендерних норм і табу охоплює усі сфери життєдіяльності соціуму – підтримується релігією, виявляється в політичній та соціально-економічній структурі суспільства, його емоційному житті, чітко проглядається на репрезентативному рівні тощо – та є потужним інструментом психологічного впливу на індивіда. Процес гендерної самоідентифікації відбувається у відповідності із закріпленим культурою набором гендерних ролей і під впливом стійких гендерних стереотипів, які пропонує ця культура. Відчуваючи себе чоловіком або жінкою, людина отримує набір характеристик, вимог, ідеалів, цінностей та можливостей соціальної та особистісної самореалізації, у

відповідності з якими повинна організувати своє існування. Важливим є те, що носії фемінного та маскулінного гендерів не є рівними у системі соціальних ролей. Становище жінки є підлеглим по відношенню до чоловіка, в той час як останній уособлює владу в усіх її проявах. Вважається, що ця культурна настанова бере свій початок в «офіційному» варіанту біблійної історії про створення світу, в якій жінка є як би вторинною по відношенню до чоловіка: Бог спочатку створює Адама, а потім Єву з його ребра. Біблійні образи перших людей використовуються з метою створення нормативних образів чоловіка і жінки і відносин між ними. У той час як чоловік уособлює владу і силу, у жінці цінується скромність, лагідність і покірність. Також жінка несе на собі набагато більший тягар різноманітних табу, оскільки прийнято вважати, що вона більше схильна до впливу диявола. Коріння цієї проблеми, певно, також варто шукати в біблійній історії гріхопадіння, де саме Єва першою піддалася спокусі.

Сфери діяльності жінки істотно обмежені в порівнянні з чоловічими і зводяться в основному до продовження роду і веденню домашнього господарства. Також як і її гендерні ролі здебільшого не виходять за межі сімейних, в той час як чоловічі є досить різноманітними. Чоловіки, крім зосередженої в руках влади, мають можливість соціальної самореалізації: отримання освіти, отримання професії, право голосу та участі у громадсько-політичному житті суспільства тощо. Зазначимо, що європейська гендерна історія знає чимало винятків. Загадаємо Жанну Д'Арк, жінок-правителів культури Нового часу тощо. І всім їм, так чи інакше, доводилося стикатися із традиційними гендерними і культурними стереотипами. Більш того, ці жінки приміряють на себе чоловічі культурні ролі та намагаються відповідати їм.

Звичайно, вище мова йде про офіційний християнський дискурс та загальнокультурні тенденції, але слід також згадати про таке вельми важливе явище як народна культура, у якій «гендерні справи» йдуть дещо інакше. Особливо це актуально для української культури. Адже особливістю українського гендерного виміру є значущість для традиційної народної культури архетипу жіночності. Образ України втілює у собі образ матері, а родюча земля є уособленням жіночого начала. Українська дослідниця Н.Буркало, аналізуючи особливості прояву чоловічого та жіночого начала в українській культурній традиції, окрім архетипу Матері виділяє «архетип рівності синів та доньок», який «...сприяє втіленню в життя демократичних засад...» [4]. Інша українська дослідниця А.Армен відмічає, що Україна вирізняється серед інших православних держав саме тим, що з давніх часів зуміла зберегти деяке рівноправ'я в родинно-шлюбних стосунках між чоловіком і дружиною. І, незважаючи на те, що сфери діяльності української жінки, як і західноєвропейської, довгий час були обмежені виховуванням дітей та домашнім господарством, її соціальний та внутрішньо сімейний статус дослідники оцінюють як «достатньо високий» [4]. Якщо порівняти образи жінки в українській та російській народній культурі, то перший виглядає набагато більш «бойовим», у той час як другий уособлює покірність. Також образ українки, як правило, акцентує її «квітучу жіночність», жіноче начало. Це може проявлятися, наприклад, у деталях народного костюму. Загадаємо

«Бояриню» Лесі Українки, де згадується порівняння українського та московського жіночого одягу.

Але чи насправді впродовж багатьох століть українські жінки «мали більш прав», ніж російські чи європейські? Неясною є, наприклад, ситуація із розірванням шлюбу. Так, «у рамках інституту шлюбу в Україні існувало таке унікальне для XVI-XVII століть явище, як розлучення» [1], ініціатором якого могла стати жінка. Але як дізнатися, наскільки реальною та діючою була така соціальна практика? Чи дійсно «статеворольова поведінка українок у сім'ї та суспільстві не була залежною і підпорядкованою чоловікові» [4]?

Українська історія також може надати власні приклади жінок, які виконували маскулінні культурні ролі. Це княгиня Ольга, майбутня королева Франції Анна Ярославівна тощо. Ілюстрації того, як жінка що виходить за межі традиційних гендерних ролей, можна знайти і в українській літературі. Наприклад, Соломія у повісті М. Коцюбинського «Дорогою ціною» – яскравий приклад «мужньої дівчини» [1]. Вона рішуча та вірна, самостійно приймає рішення та заради коханого йде проти існуючих гендерних стереотипів: «не пожалкувала кіс своїх, вбралась у чоловічі штани та ладна була мандрувати хоч на край світу, доглядала його, як рідна мати, була вірна, як товариш» [1].

Важливою для даної теми є постать Лесі Українки, яку Іван Франко називав «чи не єдиним мужчиною на всю новочасну соборну Україну» [1]. О.Забужко аналізуючи образ поетеси, створений у радянському дискурсі, зазначає, що такий образ конструювався як принципово безтілесний, що, на думку авторки, імпліцитно дорівнює безстатевості: «Леся Українка – це для нас насамперед героїня знятої, у гегелівському сенсі, тілесности, отой самий прапервісний «святий дух» жіночого роду» [6; с. 46]. У своїй праці «Notre dame d'Ukraine» Забужко звертає увагу на постійне акцентування у підручниках з української літератури проблем зі здоров'ям Лесі Українки. У такій шкільній літературі неодноразово зустрічається фраза «мужньо терпіла хворобу». Показовою є семантична наповненість цієї фрази. «Мужність» подається як традиційно маскулінна культурна характеристика, а «терпіння» – фемінна. Отже, образ Лесі Українки поєднує у собі маскулінну та фемінну модель. Вона постає перед нами «прикутою хворобою до ліжка», «нешасною й безрадісною» «багатостраждальницею» та водночас «непоборною», «провісницею революції» [6; с.56], а в її поезії «гартується сталь» та «бринить крицевість» [6; с.56]. При цьому на семантичному рівні перевага явно віддається чоловічій складовій: Леся маркується як слаба тілом, але сильна духом. Це відповідає традиційним розрізнянням маскулінного та фемінного в патріархатній культурі, де тіло (природа) – це «жіноча» категорія, а дух (культура) – «чоловіча».

XIX та XX століття в історії світової культури приносять із собою ряд політичних, соціально-економічних та власне культурних змін. Вони стосуються багатьох аспектів функціонування суспільства, у тому числі і гендерних. Відбувається поступове ослаблення існуючих і виникнення нових гендерних стереотипів та значне розширення спектру гендерних ролей. Останнє стосується насамперед жіночих гендерних ролей. Більш того, хоча загальноприйнятими залишаються маскулінний та фемінний гендери, помітно

розширюється набір можливих гендерних ідентичностей. Це пов'язано із переглядом традиційної бінарної схеми ідентичностей, що визначається новою постмодерністською культурною парадигмою.

Залишаючись берегиною домашнього вогнища, жінка отримує зростаючий спектр можливостей соціальної самореалізації. Цьому сприяє переоцінка традиційної бінарної гендерної схеми в культурі. Право голосу, можливість отримати освіту та професію, доступ до сфер та видів діяльності, які традиційно вважалися чоловічими – цей перелік можна продовжувати.

Згадані вище гендерні процеси, що відбулися у західноєвропейській культурі, є актуальними і для України другої половини ХХ ст. – як на теоретичному рівні (поява та розвиток жіночих та гендерних досліджень), так і на рівні соціального життя, повсякденних практик. «...Еволюція статусу зумовила... зміну гендерної ролі жінки в сучасному українському суспільстві: вона часто перебирає на себе обов'язки глави сім'ї, збільшує свій публічний статус, домінує в ряді гуманітарних галузей суспільства – освіти, медицині, культурі тощо...» [1].

В українському теоретичному дискурсі другої половини ХХ ст. поступово зростає інтерес до гендерної проблематики культури. Феміністична тема «визволення жінки» червоною лінією проходить через українські гендерні дослідження та корелює із ідеєю звільненої від іноземного гніту України. Початок цьому напряму поклала літературний критик С.Павличко, а своє продовження він отримав у роботах В.Агеєвої, Т.Гундорової, Н.Зборовської, О.Забужко. Пошук джерел національної самобутності в українських дослідженнях тісно пов'язаний із питаннями гендеру та сексуальності. Примітно, що єдиний на пострадянському просторі Віртуальний музей історії жіноцтва, історії жіночого та гендерного руху знаходиться саме в Україні. Метою інформаційно-просвітницької діяльності музею є привернення уваги широких кіл громадськості до жіночої та гендерної проблематики, сприяння укріпленню культурних зв'язків між Україною та іншими країнами, консолідації міжнародного жіночого руху. Також в Україні регулярно проходять міжнародні науково-практичні конференції з гендерних питань.

Необхідність досягнення гендерної рівності та подолання дихотомії чоловіче/жіноче стає політичною проблемою. Так, на початку ХХІ ст. виходить Закон України «Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків в Україні» (або Закон про гендерну рівність), а через декілька років – «Державна програма з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 р. Зазначимо, що коли йде мова про подолання гендерної дихотомії, мається на увазі її негативний смисл – тобто дискримінація тієї чи іншої складової бінарну.

У соціальному та повсякденному житті сучасного суспільства сьогодні ми можемо бачити певні зміни у гендерних стереотипах та значне розширення спектру гендерних ролей та гендерних репрезентативних практик. Так, одним з найпоширеніших репрезентативних образів жінки початку ХХІ ст. є образ *businesswoman* (бізнесвуман). Невипадково з'явилися так звані рейтинги «Найбагатших жінок України». Ці жінки, як правило, зайняті у сфері

підприємницької діяльності, очолюють певні організації або займають високі посади. Але при цьому, якщо порівняти їхні прибутки із даними рейтингу найбагатіших чоловіків України, то вийде дещо сумна картина. Крім того, як відмічає українська дослідниця В.Суковата, «в українському суспільстві досі не сформований позитивний образ “ділової” жінки... відсутня модель “успішної жінки”, яка б не перекривалась парадигмою вдалого заміжжя»[7].

Ще одним «полем влади», яке сьогодні активно засвоюють жінки можна назвати сферу політики. За багато років існування людства історично склалося так, що поняття влади традиційно асоціюється із маскулінністю. А жінки, у руках яких опинялася влада, в основному сприймалися як носії маскулінних культурних ролей. Сьогодні у суспільній свідомості насправді мало що змінилося. Серед українських жінок-політиків найбільш відомою фігурою вже багато років залишається Юлія Тимошенко. У зовнішньому вигляді Тимошенко, яку, називають «єдиним чоловіком в українській політиці», звертається до підкреслено фемінних репрезентацій. Чи не є це спробою відтворити своєрідну гармонію «чоловічого» та «жіночого»? Репрезентація також носить явні ознаки «українськості», і образ Леді Ю містить явні відсилання до образу Лесі Українки. Але в результаті така «гармонія» перетворюється на протиріччя: надто різким виявляється контраст між підкреслено фемінною зовнішньою репрезентацією та досить агресивною риторикою «воїна-захисника», що є типовою для домінантної моделі маскулінності.

Спроби подолання дихотомії чоловіче/жіноче також знаходимо у сучасному українському мистецтві. Прикладом може стати творчість та самопозиціонування київської художниці Тетяни Гершуні, яка вситуає за «андрогінне мистецтво», хоча не вважає себе запеклою феміністкою: «Не гендер пише картини, а людина. Я не жінка, але митець, а митець поза статевою приналежністю» [9].

Цікавим матеріалом для аналізу гендерних «коливань» в українській культурі, стають процеси в царині моди, як «Високої», так і «вуличної». Мода завжди гендерно та соціально маркована та є дуже чутливою до культурних змін, постійно віддзеркалюючи їх. Для українських модельєрів характерне привнесення у свої колекції етнічних елементів, але, в цілому, тенденції української моди мають багато спільного із світовою. Українські модельєри ведуть своєрідну гендерну гру, постійно змішуючи фемінне та маскулінне у своїх колекціях: це поєднання чоловічих та жіночих елементів одягу та аксесуарів, грубих та легких тканин, трансформація силуетів тощо. Популярним є образ так званої «сильної жінки» – яка точно знає, чого хоче від життя – улюблений європейською культурою та дуже близькій українській. Саме цю ідею у 2011 р. бере за основу дизайнер Ю.Айсіна у своїй колекції «Овен». Кожна модель постає в образі «сучасної амазонки». А восени 2013 р. український дизайнер С.Моніна представляє спідниці для чоловіків.

Повсякденна мода України все більш зміщується у бік особистісних репрезентацій. Все частіше більш важливим стає підкреслення не жіночності або мужності, а власної винятковості, пошук свого унікального стилю.

Змішування фемінних та маскулінних елементів в одязі – один із способів зробити це. Один з останніх трендів повсякденної моди українок – «boyfriend's jeans» («джинси бойфренда»). Спеціальний крій цієї моделі одягу створює враження того, що дівчина «позичила» джинси у свого хлопця. Однак при цьому джинси шийються спеціально як жіночий молодіжний одяг. При цьому, якщо жінки вже опанували майже усі елементи чоловічого гардеробу, навряд ви зустрінете на вулиці чоловіка у спідниці.

Не тільки жінки освоюють нові гендерні ролі та сфери соціальної взаємодії, де раніше їм не було місця. Подібні спроби роблять і чоловіки. Прикладом такої сфери також може бути мода – особливо, Висока мода, яка у масовій свідомості завжди асоціювалася із жінками. Канони моди у ХХ сторіччі змінювалися вельми швидко, але незмінно Висока мода залишалася сферою, де панували жінки. Це стосується у тому числі економічних аспектів цієї сфери. Про це свідчить хоча б інтерв'ю відомого європейського манекенника Девіда Ганді: «у чоловіків в модельному бізнесі у порівнянні зі слабою статтю і гонорари нижче, і поваги менше... За парну фотосесію для рекламної компанії дівчина-модель отримує в чотири рази більше, ніж чоловік» [5]. Можна також зробити припущення, що тут діє свого роду гендерний стереотип пов'язаний із уявленням про те, що демонстрація себе – а мода завжди є демонстрацією – традиційно асоціюється із фемінністю. Схожу думку висказує ще Ніцше у роботі «Мандрівник та його тінь». Він говорить, що чоловік не хоче демонструвати себе у моді та «...придушує в собі такого роду марнославство» [8; с.215]. Українські юнаки-моделі слідом за західноєвропейськими представниками індустрії моди намагаються подолати цей стереотип шляхом андрогінної репрезентації. Андрогінний манекенник являє собою універсальну людину моди – одночасно і жінку, і чоловіка – та може демонструвати одяг обох статей. До таких моделей можна віднести С.Мелету, А.Ельгерта, І.Кравченка тощо. Але залишається питання, чи насправді потрібно чоловікам засвоювати цю сферу, тим паче таким дещо радикальним способом?

Гендерна проблематика також стає темою українських телевізійних проєктів. Наприклад, у ток-шоу «Говорить Україна» наприкінці 2015 року вийшла серія під назвою «Я андрогін. Людина третьої статі». Тут ми стикаємося із радикальною спробою подолання гендерної дихотомії: герої телепередачі не хочуть відчувати себе ані чоловіками, ані жінками. Але досить важко зрозуміти, що насправді стоїть за представленими гендерними репрезентаціями – боротьба за гендерну рівність або ж просто бажання «потрапити до телевізору».

Висновки. Розширення спектру реалізації жінок та чоловіків у тих сферах та видах діяльності, які раніше за тими чи іншими причинами були для них недоступні, є явищем позитивним. Крім того, залишається ще багато проблем у цьому процесі, адже в теорії все виглядає краще, ніж на практиці у реальному житті. Але постає питання, де знаходиться та межа, котру не варто перетинати? Західноєвропейські представники постгендерного дослідницького напрямку пропонують зруйнувати традиційну бінарну гендерну систему, остаточно відмовитися від неї. Але чи потрібно це робити? Сьогодні вже немає єдиного

усталеного канону, що давав би відповідь на питання, якими повинні бути «справжня жінка» та «справжній чоловік». Що буде із суспільством, якщо воно буде остаточно позбавлене будь-яких гендерних орієнтирів? У всьому слід шукати гармонію, і гендерні відносини не є виключенням.

Література:

1. Армен А. Еволюція статусу жінки в українському соціально-культурному просторі [Електронний ресурс] // Журнал «Схід». – 2010. – №7 (107). Режим доступу:

http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=78973

2. Библия. – М. :РБО, 2006. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://bookz.ru/authors/biblia/biblia_179.html

3. Бовуар де С. Второй пол/ Симона Де Бовуар. – М.: Прогресс; Спб.: Алетейя. – 832с.

4. Буркало Н.І. Особливості прояву чоловічого та жіночого начала в українській культурній традиції [Електронний ресурс] / Н.І.Буркало. – Режим доступу:

http://www.rusnauka.com/33_OINXXI_2014/Psihologia/12_179218.doc.htm

5. Васенко А. Дэвид Ганди в тройке самых востребованных моделей мира [Електронний ресурс]/ А.Васенко. – Режим доступу:

<http://thefashion.com.ua/fashion/news/david-gandy-top-3-modelej-mira-1088.html>

6. Забужко О. Notre Dame d'Ukraine: Українка в конфлікті міфологій/ О.Забужко. – 3-тє вид., виправл. – К. : Факт, 2007. – 640 с.

7. Кісь О. Моделі конструювання гендерної ідентичності жінки в сучасній Україні [Електронний ресурс] / О. Кісь // Незалежний культурологічний часопис «І» . – 2003. – № 27. – Режим доступу:

<http://www.ji.lviv.ua/n27texts/kis.htm>

8. Ницше Ф. Сочинения в 3-х томах. Том 2: Странник и его тень. [Електронний ресурс]/ Ф.Ницше. – Режим доступу:

<http://lib.ru/NICSHI/strannik.txt>

9. Татьяна Гершуни «Я не женщина, но художник» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://sho.kiev.ua/article/1022>

10. Ульянов В.А. Постгендерная характеристика виртуального: генезис андрогинности/ В.А.Ульянов // Вестник ВГУ. Серия: Философия. – 2012. – № 2. – С. 158-170.

Науковий керівник: к.філос.н., доц .Ковальова Н.І.

Статтю відправлено: 11.06.2015 г.

© Копилова Н.О.

ЦИТ: 215-035

УДК 711.424:719(574)

**Абдрасилова Г.С., Козбагарова Н.Ж., Туякаева А.К.
К ВОПРОСУ ОБ ИЗУЧЕНИИ КУЛЬТУРНОГО ЛАНДШАФТА КАК
КОНЦЕПТУАЛЬНОЙ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ СРЕДЫ**

Казахская головная архитектурно-строительная академия,

Алматы, Рыскулбекова 28, 050043